

کرونا، چالش‌ها و طرح بدیل خدمات آموزشی در کشور

امسال؛ سوم ماه حمل به‌عنوان روز ملی معارف؛ در حکومت افغانستان تصویب شد و قرار بر این شد این روز در همایش آغاز سال جدید آموزشی ۱۳۹۹ خورشیدی، از طرف رهبری دولت افغانستان؛ رسماً اعلام و به صورت ویژه از این روز گرامی‌داشت شود، اما به صدا درآمدن زنگ خطر شیوع ویروس کشنده و همه‌گیر کرونا، همایش ویژه زنگ مکتب و نظام آموزشی را مثل سایر عرصه‌های زندگی برهم زد و هزاران کودک و جوان، از نعمت رفتن به مکتب برای یک مدت نامشخص محروم شدند.

با آن‌که پرداختن به آموزش و تربیت یک امر مهم و حیاتی است، اما از این هم مهم‌تر؛ توجه به سلامتی و حیات انسان‌ها و فرزندان این سرزمین بود که می‌بایست برای درامان ماندن از شر و خطر ویروس کرونا، تدابیر وقایوی لازم با کسب تجارب از سایر کشورهای دنیا، مطابق تجویز وزارت صحت کشور، مدنظر گرفته می‌شد. این مهم سبب شد تا درب هزاران باب مکتب به‌روی دانش‌آموزان بسته بماند و تا رفع تهدیدات ناشی از ویروس کوید ۱۹، خدمات و پروسه‌های اداری نیز محدود گردد.

نامشخص بودن پایان تهدید ویروس کرونا از لحاظ زمانی باعث شد تا طرح بدیل خدمات آموزشی از طرف رهبری وزارت تعلیم و تربیت (معارف) افغانستان تدوین گردیده و برای منظوری به رهبری دولت افغانستان فرستاده شود. این طرح؛ شامل آموزش شاگردان و مربیان مکاتب دولتی و خصوصی در افغانستان می‌شود که تحت رهبری وزارت معارف از طریق میکانیزم‌های خاص پیش‌بینی شده با درنظرداشت امکانات و تسهیلات متفاوت موجود در واحدهای اداری مرکز و ولایات به پیش برده می‌شود.

خدمات آموزشی غیرحضور در جوامع عقب‌مانده، در حال جنگ و خطر شیوع ویروس کرونا، با آن‌که نمی‌تواند جایگزین آموزش حضوری گردد، اما حداقل برای عدم محرومیت کلی شاگردان و جوانان افغانستان از حق تعلیم می‌تواند طرح مناسبی باشد. رهبری وزارت معارف تلاش‌های وسیعی را به کار بست تا زمینه آموزش از راه دور، روش خودآموزی و چگونگی آموزش در تجمعات کوچک را در این شرایط خاص فراهم سازد، به همین دلیل در هر سه عرصه آمادگی‌ها و تجویز لازم از طرف وزارت معارف در هماهنگی با شرکای کاری اتخاذ گردید تا بتواند نیاز دانش‌آموزان را حتی‌المقدور مرفوع نماید.

موضوع مهم دیگر در طرح بدیل خدمات تعلیمی؛ پرداختن به جایگاه، نحوه خدمات و سهم دولت برای حمایت از مکاتب خصوصی و به‌نحوی از خانواده‌هایی است که فرزندان‌شان شامل مکاتب خصوصی بوده و نسبت از دست دادن یا محدود شدن شغل‌شان، قادر به پرداخت فیس مکاتب در زمان معین پیش‌بینی شده نیستند، نهادهای خصوصی تعلیمی که تا قبل از بحران ویروس کرونا، یک بخش بزرگی از مسئولیت تعلیم و تربیت را دوشادوش وزارت معارف به‌عهده داشتند و اگر در چنین شرایطی مورد حمایت دولت قرار نگیرند، اکثریت دچار ورشکستگی خواهند شد و یک بحران بزرگ دیگر را روی آینده نظام تعلیم و تربیت در کشور به‌وجود می‌آورند.

رهبری وزارت معارف کشور واقف است که اگر کرونا تهدید بالقوه آموزش حضوری شاگردان تحت یک سقف می‌باشد، طرح آموزش از راه دور همراه با چالش‌های زیادی است: ناامنی، اقتصاد ضعیف خانواده‌ها، کمبود برق، مشکلات و ظرفیت پایین اینترنت، عدم

دسترسی به گوشی‌های هوشمند یا وسایل ارتباط جمعی، محدود بودن خدمات شبکه‌های رادیو و تلویزیون در سطح افغانستان، ناآگاهی خانواده‌ها از نحوه استفاده از خدمات بدیل آموزشی، اضطراب و مخشوش بودن ذهن شاگردان و خانواده‌ها نسبت به وضعیت موجود، محدود و متفاوت بودن پروسه نظارت و... از جمله این چالش‌ها هستند.

رهبری وزارت معارف کشور با وجود این همه، در یک حالت غیرقابل پیش‌بینی، همه‌گیر و نابرابر، خود را مسئول می‌داند تا امکانات و زمینه‌های مختلف آموزشی را برای فرزندان نیازمند و مستحق با در نظر داشت امکانات موجود دولت جمهوری اسلامی افغانستان، فراهم ساخته و نگذارد دانش‌آموزان و شاگردان از آموزش بی‌بهره مانده و با مکتب بیگانه گردند، به همین منظور وزارت معارف با راه‌اندازی کمپاین (ما مکتب را به خانه‌های تان می‌آوریم)، تلاش بخرج داد، در هماهنگی با خانواده‌های دانش‌آموزان، رسانه‌ها و نهادهای همکار وزارت معارف، در امر موفقیت طرح بدیل خدمات تعلیمی، بیشترین تلاش خویش را به‌خرج داده و این طرح بزرگ ملی را به موفقیت برساند.

ویروس کرونا (کوید ۱۹) به عنوان یک چالش بزرگ جهانی و پیامدهای منفی آن، می‌تواند در امر پرداختن به شیوه‌های مختلف آموزش، زمینه و فرصت جدید نیز ایجاد کند، امید است در پایان آفت جهان‌سوز کرونا، ما دارای تجارب متنوع مدیریت برخورد با بحران و استفاده از درس‌های آموخته شده خدمات بدیل تعلیمی در کشور باشیم و از آن در امر پیشرفت، اصلاح و مدرنیزه‌سازی نظام آموزشی در دهه معارف بیشترین استفاده را ببریم.